

SPEERPUNT 6: GEZOND KLIMAAT

Een Gezonde Gemeente draagt ook haar steentje bij aan een klimaatvriendelijke gemeente in lijn met de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN en de klimaatdoelstellingen van Parijs. Naast structurele maatregelen zoals het verminderen van schadelijke luchtverontreiniging en het inzetten op duurzame ontwikkelingen zoals energiezuinig bouwen is het van belang om de bevolking te sensibiliseren over gezondheidsrisico's die gedeeltelijk veroorzaakt worden door de klimaatverandering. Denk bijvoorbeeld aan hittepreventie, de opmaak van een warmteactieplan, tekenpreventie en pesticide gebruik. De gemeente besteedt best aandacht aan het voorkomen van negatieve gezondheidseffecten op korte termijn en werken aan een gezonder klimaat op lange termijn. De positieve impact van een gezond klimaat is groot, want het bevordert zowel de fysieke als mentale gezondheid van de burgers.

Spreekende cijfers:

8°

Op warme dagen kan het in **Vlaamse steden en gemeenten tot 8° warmer zijn dan buiten de stad**. Dat hitte-eilandeffect leidt tot groter energieverbruik, meer luchtvervuiling en een lagere productiviteit. Met een mix van maatregelen kan uw gemeente het hitte-eilandeffect mildereren en voorkomen²⁷.

13%

Tijdens een **hittegolf** zijn er **ongeveer 13% meer overlijdens** dan anders²⁸.

11%

Door het **hitte-eilandeffect** in steden kan de **lokale economie tot 11% krimpen**²⁹.

2700

De Europese Commissie schat dat er binnenkort jaarlijks **ongeveer 2.700 extra overlijdens te wijten zullen zijn aan klimaatverandering**³⁰.

382

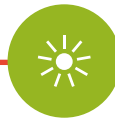
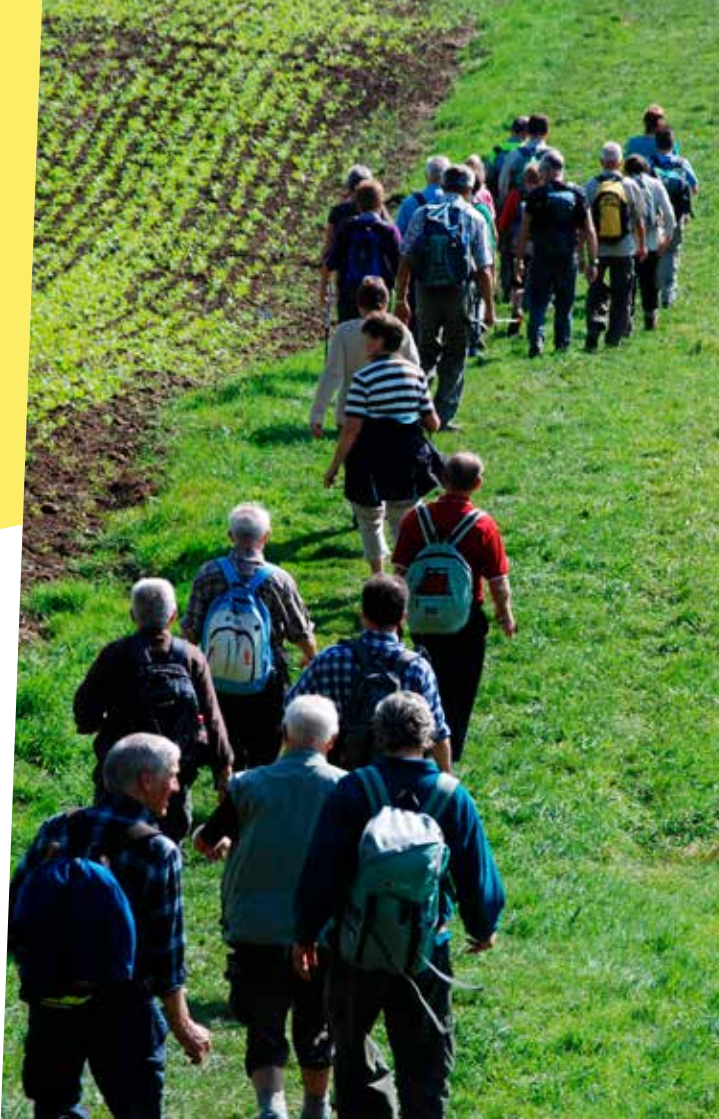
In België ondertekenden al **382 steden en gemeenten** het burgemeestersconvenant waarmee zij willen aangeven effectief **werk te maken van een meer klimaatvriendelijke gemeente**³¹.

01

Hoe brengt u dit speerpunt in uw gemeente concreet tot leven?

Er zijn 101 manieren om van uw gemeente een gezonde en klimaatvriendelijke gemeente te maken waar het fijn vertoeven is. Wij selecteerden alvast enkele grote en kleine ideeën die u aardig op weg zetten. We maakten een onderscheid tussen acties die geïnitieerd kunnen worden vanuit het beleidsdomein gezondheid en welzijn en acties die komen vanuit andere beleidsdomeinen en een positieve impact hebben op de gezondheid. Dit is 'health in all policies' in de praktijk. Uw logo kan u adviseren en ondersteunen bij uw acties rond preventieve gezondheidszorg en/of doorverwijzen naar de juiste thematische organisaties. Voor advies en uitwerking van acties die behoren tot andere beleidsdomeinen (in het kader van Health in all Policies) kan uw Logo u gericht doorverwijzen naar en in contact brengen met organisaties uit die betreffende beleidsdomeinen.

Acties rond preventie en gezondheid die u kunt aanbevelen

De gemeente sensibiliseert de bevolking over gezondheidsrisico's die te maken hebben met klimaat en natuur. De gemeente denkt hier aan **hittepreventie, tekenpreventie, gebruik van pesticide**. De gemeente werkt hiervoor samen met het Logo.

De gemeente stelt een goed **warmteactieplan** op. Dat zorgt er op warme dagen voor dat alleenstaande ouderen extra aandacht krijgen via huisbezoeken of opbelacties. Er kunnen openbare drinkfonteinnetjes geïnstalleerd én blijvend onderhouden worden. Tijdens gemeentelijke evenementen is het ook van belang om voldoende schaduwzones te voorzien.

De gemeente spoort de eigen medewerkers aan om **dienstverplaatsingen** met de **fiets** of het **openbaar vervoer** te doen.

De gemeente maakt werk van **meer groene en blauwe aders** om de biodiversiteit te vergroten, de hitte te reduceren, meer schaduw te creëren en de opslagcapaciteit van CO2 te vergroten.

De gemeente voorziet voldoende **groene publieke ruimte** rond elke (nieuwe) gemeentelijke voorziening.

Acties in het kader van 'health in all policies' die tevens de gezondheid bevorderen

Autobeschikbaarheid moet de norm worden boven autobezit. De gemeente subsidieert voorbehouden parkeerplaatsen met laadpalen of zet de eigen gemeentelijke vloot in een deelsysteem in om **elektrisch autodelen** te stimuleren.

De gemeente onderzoekt of **private groene ruimtes** zoals bossen en parken op warme dagen publiek toegankelijk gemaakt kunnen worden. Zo vinden mensen zonder tuin ook verkoeling.

De gemeente pleegt periodiek **overleg met middenveldorganisaties** over de klimaatthematiek om specifieke maatregelen te treffen die de gezondheid bevorderen.

De gemeente voorziet enkel nog in de bouw van **energieneutrale gemeentelijke voorzieningen** om zo haar energiebehoefte en de CO2-uitstoot te doen dalen.

De gemeente kan haar CO2-uitstoot terugdringen door actief in te zetten op **LED-ificatie van de gemeentewegen** gecombineerd met een strategie omtrent het doven en dimmen van de openbare verlichting.

De gemeente informeert inwoners over de **nadelen van niet-doorlaatbare verhardingen** zoals opritten en terrassen.

De gemeente voert een **duurzaam aankoopbeleid** en dat zit vaak al in kleine dingen zoals het aankopen van lokale en gezonde producten, het serveren van fairtrade koffie en sappen, het gebruiken van veilig en gezond geproduceerde materialen, enz.

02 Inspirerende voorbeelden

Meer dan 275 Vlaamse en Brusselse gemeenten zitten al op het goede spoor: zij werken volgens de principes van een Gezonde Gemeente aan meer gelijke gezondheidskansen in een gezonde omgeving voor iedereen. Volgende initiatieven kunnen een bron van inspiratie zijn om de verdere klimaatopwarming te voorkomen in uw gemeente.

“ **Klimaat was tot voor kort in onze gemeente geen issue. Maar na de klimaatconferentie in Parijs is dat hier helemaal aan het kantelen.** ”

- [Burgemeestersconvenant in Genk](#)
- [Klimaatadaptieplan in Gent](#)
- [Administratief centrum in Houthalen-Helchteren](#)
- [Klimaatneutraal Kruibeke](#)
- [Het intern mobiliteitsbeleid van Sint-Truiden](#)
- [Gezonde en duurzame schoolmaaltijden in Gent](#)

03

Vragen & antwoorden

Als gemeente blijven wij het moeilijk vinden om onze inwoners te sensibiliseren rond klimaat. Dit is voor velen een zeer abstract thema en ook een ver-van-mijn-bedverhaal.

Zorg er als gemeente voor dat klimaat geen ver-van-mijn-bedverhaal meer is en breng de klimaatthematiek dichterbij huis.

Geef daarom als gemeente zelf het goede voorbeeld door dienstverplaatsingen zo veel mogelijk per fiets te doen, te kiezen voor een groene stroomleverancier, overheidsgebouwen zo energiezuinig mogelijk te maken en lokale voeding aan te bieden op gemeentelijke recepties. Bouw naast een gezondheidstoets ook een klimaattoets in voor elke beleidsbeslissing die u neemt.

Kunnen wij als lokaal bestuur mee het verschil maken?

Jawel, steden en gemeenten zijn vaak de motoren van maatschappelijke verandering.

Denk maar aan verschillende Amerikaanse steden (Pittsburgh, New York, ...) die hun engagement nog eens extra onderstrepen nu hun president uit het klimaatakkoord gestapt is. Omdat gemeenten minder log zijn dan hogere overheden en dichterbij de burger staan, kunnen zij heel snel grote maatschappelijke problemen tastbaar maken en oplossingen bedenken op maat van de gemeente. Lokale besturen zijn daarom het meest pragmatische beleidsniveau. Haal geen ijsberen of drijvende ijsschotsen aan, maar het dorpsplein als hitte-eiland. Geen sputterende oliepompen in de Arabische woestijn, maar infoavonden over energiezuinig bouwen of verbouwen.

04

Meer leesvoer

Wilt u meer te weten komen over hoe u van uw gemeente een klimaatvriendelijke plek maakt? Raadpleeg dan onderstaande publicaties, boeken en websites die wij speciaal voor u selecteerden.

- [VVSG \(2016\) Lokale schouders onder mondiale uitdagingen](#)
- [Matthijs J. et al \(2011\) Autodelen: een handboek voor lokale besturen](#)
- [Departement Omgeving \(2017\) De burgemeestersconvenant: ondersteunende materialen](#)
- [Departement Omgeving \(2015\) Klimaatadaptatie en kwalitatieve en kwantitatieve richtlijnen voor de ruimtelijke inrichting van gebieden](#)
- [Agentschap Zorg en Gezondheid \(2017\)](#)
- [Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling - Gids voor duurzaam aankopen](#)
- [MIRA \(2015\) Over waargenomen en toekomstige klimaatveranderingen](#)
- [WHO \(2016\) Climate change and health: factsheet](#)
- [BBL \(2016\) Recepten voor kernversterking: hoe leg je als lokaalbestuur de basis voor een klimaatvriendelijke gemeente](#)
- [WHO \(2017\) Urban green space interventions and health: A review of impacts and effectiveness](#)
- [Departement Omgeving \(2016\) Actieplan Clean Power for Transport en gids elektrisch rijden voor lokale overheden](#)

In samenwerking met ondertekende organisaties

- CM - Christelijke Mutualiteit
- CvKO - Centrum voor Kankeropsporing
- De Sleutel
- Domus Medica
- Eetexpert
- Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie
- Liberale Mutualiteit
- Neutraal Ziekenfonds Vlaanderen
- Sensoa
- Socialistische Mutualiteiten
- VAD - Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
- Vlaamse Logo's
- Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg vzw
- Vlaanderen Landsbond van Onafhankelijke Ziekenfondsen
- VLESP - Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie
- VNZ - Vlaams en Neutraal Ziekenfonds
- VW - Vereniging van Wijkgezondheidscentra
- Gezonde Gemeente

Meer info over deze campagne op: www.partijgezondegemeente.be en www.gezondegemeente.be

Contact: gezondegemeente@gezondleven.be of T 02/422 49 49

Twitter mee en deel uw acties en ideeën met **#VKgezond18** en **@GezondeGemeente**

Voetnoten

- ²⁷ Vlaamse Milieumaatschappij. (2015). MIRA Klimaatrapport 2015: over waargenomen en toekomstige klimaatveranderingen. Samenvatting. Retrieved from <http://www.milieurapport.be/nl/publicaties/topicrapporten/mira-rapport-klimaat-2015/>
- ²⁸ Wuijts, S., Vros, A., Schets, F., & Braks, M. (2014). Effecten van klimaat op gezondheid : Actualisatie voor de Nationale Adaptatiestrategie (2016). Retrieved from Bilthoven: <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2014-0044.html>
- ²⁹ Estrada, F., Botzen, W. J. W., & Tol, R. S. J. (2017). A global economic assessment of city policies to reduce climate change impacts. *Nature Climate Change*, 7(6), 403-406. doi:10.1038/nclimate3301
- ³⁰ Forzieri, G., Cescatti, A., e Silva, F. B., & Feyen, L. (2017). Increasing risk over time of weather-related hazards to the European population: a data-driven prognostic study. *The Lancet Planetary Health*, 1(5), e200-e208. doi:10.1016/s2542-5196(17)30082-7
- ³¹ Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie. (2017). Convenant in cijfers - Ondertekenaars. Retrieved from http://www.burgemeestersconvenant.eu/about/covenant-in-figures_nl.html

PGG is fictief en verwijst niet naar een bestaande politieke partij. Met dit initiatief willen de partners uit de preventiesector het belang van een lokaal preventief gezondheidsbeleid benadrukken nu en in de toekomst. Deze partners zijn terug te vinden op www.partijgezondegemeente.be.